

ГЕОРГИ РАЙЧЕВ СЪНОВИДЕНИЯ

chitanka.info

През една лятна софийска вечер, накрай града, по неравната пътека между реката и Военното училище тичаше някакво момиче; то идеше отгоре, покрай северната стена на оградата, и бързаше да настигне трамвая. На петдесет крачки от моста момичето видя как ватманът нагоди пръта върху жицата; когато то стъпи на моста — удряше последния звънец, а на двадесет крачки — потегли каруцата. Но младите и пъргави крачета не искаха да отстъпят: момичето сне широкополата си тюлена шапка, затича се, настигна с последните няколко скока трамвая и ловко се хвърли в откритата врата на задната платформа.

Вън стояха само неколцина мъже, които почтително дадоха път на уморената и задъхана госпожица. Тя прекоси тъмната платформа — електрическите лампички, както често се случва, бяха повредени, и трамваят вън и вътре тънеше в мрак — спря там, хвана се о решетките на прозореца и сложи глава върху ръба на вратата; лицето ѝ гореше, гърдите ѝ дишаха тежко. Тя беше уморена пряко мярка; навярно виеше ѝ се свят и очите ѝ се премрежваха. Но тласъкът от първия завой на каруцата я опомни, а може би не беше и само тласъкът. По тялото ѝ мина мигновена тръпка, тя вдигна бързо глава и се огледа плахо наоколо. Край нея стояха няколко бедно облечени мъже; тя ги разгледа добре в мрачината, дори забеляза, че един от тях беше нисък мъж с фес на глава. Пътниците разговаряха спокойно помежду си, без да обръщат внимание на момичето. Но там, настрани от другите, в ъгъла зад самата нея имаше още някой. През всичкото време тя чувствуваше, че този човек я гледа неотстъпно. Дори не само това: тя сякаш го виждаше, сякаш усещаше над себе си цялата му снажна фигура; топлината на тялото му досягаше нейната плът; вълни от горещия му дъх обвяваха лицето ѝ, замайваха я. И след миг тя сети, че върху решетките на прозореца, до протегнатата ѝ левица, стои още нечия ръка — мека и гореща — почти върху ръката ѝ.

Ето тогава тя трепна като опарена, вдигна глава и изгледа околните. Но когато поиска да се извърне и погледне зад себе си — не можа. Някакво странно вцепенение беше сковало цялата ѝ снага; горещи вълни се разливаха по всичките ѝ стави, краката ѝ се подкосяваха, задъхваше се. И безсилна и омаломощена, тя се поддаде неволно назад с цялото си тяло. През тънката си лятна дреха тя чувствуваше вече подгънатия чужд лакът до лакътя си, и нагоре — от

лакътя до мишницата — притиснатото мъжко рамо; надолу — чак до коляното — плътно я досягаше подадено мускулесто бедро.

Трамваят профуча по нанадолнището и пое към града из осветения булевард. И ето отгук, между момичето и този чужд мъж, се почна една безразсъдна игра, в която беше мъчно да се реши кой напада и кой е жертвата. От бързия ход двете пламнали тела ту се разделяха, ту се досягаха в бързи, плахи ласки, гонеха се, търсеха се; привличаха се и се отблъскваха; тръпнеха в мъчително очакване при късите паузи и се топяха при мигновените докосвания. Трамваят сечеше навалицата по площадите, електрическите кълба блестяха в очите им, вътре се качваха и слизаха хора; може би някои ги забелязваха вече и следяха възмутени, ала момичето беше безсилно да се опомни; смесено чувство на срам, на страх и сладка притома гореше снагата ѝ, помътняваше ума ѝ. В късите мигове на полусъзнание тя опитваше да се помести оттам, но се чувствуваше като омотана в невидима мрежа, из която нямаше сили да се откъсне. И — най-странното — чинеше ѝ се, че всичко това тя бе изпитвала вече много пъти по-рано — тия обжегвания и тоя ужас и мъчителна наслада — но когато рече да си спомни де и кога е било то — споменът ѝ се топеше в неуловима и безпределна сънна омая.

И отведнъж тя трепна като пробудена — пред нея се издигаха тъмните кубета на катедралата, а отдясно я притискаше вълна от човешки тела: каруцата беше спряла и вътре влизаха нови пътници. Момичето се промъкна между навалицата, откряхна лявата свободна врата, скочи долу и припна напред. Неочаквано сърцето ѝ вледени безумен страх: стори ѝ се, че след нея скочи още някой и затича да я догони — навярно оня ужасен човек. Тя ускори крачките си, блъсна се о неколцина минувачи и все тичаше напред, но страхът ѝ растеше — ето той е зад нея, настига я, зове я.

Наистина тя чу името си. „Опи! Опи! Опи!“ — викаше някой зад нея в тъмнината. На следната стъпка една ръка я стисна здраво над лакътя и момичето бързо се извърна, готово да нададе писък, ала неочаквано попадна почти в прегръдките на висока руса жена.

— Госпожа Магда!

И момичето се хвърли, с подкосени крака, върху ръцете на жената.

— Опи! Опи! — викаше изплашената жена. — Опомни се, какво се е случило? Защо тичаше такава? Ти се блъсна о мене, а не ме съгледа, викам — не чуваш...

Но момичето още не я чуваше: то трепереше върху ръцете ѝ, с вперени назад очи. За един миг, стори му се, че видя как някой, облечен в късо жълто палто и твърда шапка на главата, я гледаше отсреща, а когато тя се извърна — той ловко се прикри зад дъсчената пирамида с реклами.

— Госпожа... госпожа Магда... ох, там...

Момичето се взираше плахо към рекламните, притиснато до гърдите ѝ.

— Какво? Де? Но що е туй, Опи?

— Ох, там, госпожа, там... има някой — едвам промълви момичето, като сочеше с глава рекламните дъски.

— Кой е той? Какво иска? Ела, ще видим.

Но момичето се теглеше ужасено.

— Не, не, не! Не искам, госпожа — страх ме е. Да се махнем оттук по-скоро...

Ала жената я повлече нататък. Те приближиха пирамидата, обходиха я околоръст, разгледаха — нямаше никого.

— Е, видя ли!

— Боже, каква съм! — И момичето се закиска със сух, истеричен смях.

— Но кой? Какъв беше той, Опи?

Момичето млъкна изведнъж и загледа плахо жената.

— Той... Никой, госпожа, никой... присторило ми се е...

— Отде идеш?

— От трамвая слязох, бях при Милко — ох, госпожа, да се махнем оттук, не ми се стои. — И те поеа, към центъра, хванати под ръка, притиснати една о друга.

— Вечеря ли?

— Не.

— Ще ходиш ли в гостилницата?

— Не знам.

— Слушай, Опи — ела у дома; ще си починеш, може да дойде и Илинов.

— Добре, но ако... — Момичето се поколеба.

— Какво?

— Нищо; ще дойда — отсече твърдо то.

И двете жени забързаха надолу, като си пробиха смело път през навалищата. Те завиха на първия ъгъл, пресякоха улицата и потънаха в един широк тъмен коридор, изпращани от лакомите погледи на мъжете.

Там, в двете стаи на горния етаж, живееше госпожа Магда, а долу се помещаваше работилницата на нейния моден шапкарски магазин.

Щом влязоха, домакинята повика момичето, което ѝ прислужваше, и поръча да приготви чай, после взе от масата сребърния си портсигар, запуши и се обърна към гостенката:

— Искаш ли, Опи?

— Дай.

В това време Опи беше снела вече шапката си и лежеше, протегната върху удобното канапе. Тя присегна лениво, пое цигарата и метнала крак върху крак, засмука жадно пушека, с приковани о потона очи.

Навън, през отворения прозорец, ечеше шумната улица: стаята огласяше грохот от трамвайни колела, примесен със звън от копита по паважа, писък на автомобилни свирки и несмълкните викове на улични продавачи.

Двете жени пушеха, слушаха и мълчаха, унесени всяка в своите мисли. Опи лежеше, все така метнала крак върху крак, приковала поглед о потона. По тялото ѝ още минаваха нервни тръпки, но мислите ѝ добиваха вече обикновеното си сънно безразличие. Всичко в ума ѝ се сливаше в една хаотична мъгла, случките и събитията се смесваха, границите се заличаваха и тя не знаеше кое от тях е било днес, преди минута, и кое — преди месеци. Тя не знаеше кое от тях беше истина и кое — чуто, прочетено, сън или мечтание.

С нея ставаха такива странни неща, цяла върволица случки — без брой, без край, които идеха отнякъде през мрака, достигаха я за миг и чезнеха: незнайно де, незнайно как — а между тях лягаха дълги черни междини.

А где беше тя сега — тук, в тази чужда стая, или у дома си, или — никъде, никъде?

Коя е тази жена там, тази висока руса жена, облежната небрежно в креслото, която пуши тънката цигара с начервените си устни и така съсредоточено излъсква котешки заострените си нокти?

— Ах, да — госпожа Магда.

Опи устремява към нея сините си бадемовиднопродълговати очи, засенени от гъсти ресници, гледа я няколко мига и иска да се усмихне сама на себе си, но — черните завеси се раздвояват и през хаоса изпъкват хора: един, двама, трима, петима. Опи едва ги узнава, едва спомва имената им. Някъде в нощта бушува пожар и червените огнени вълни обливат в кърваво зарево трупове. Гърмят пушки, огласят викове. През мрака изскачат въоръжени хора. Сбират се, говорят нещо и — повече от всички — висок и снажен мъж — офицер...

Пътуват: ден, два, три — през гори, през планини; денем и нощем; в кал, в дъжд и бури — и все този висок и снажен мъж — ласкав, предупредителен и добър: „Не плачи, Опи, забрави, утеши се, ти ще бъдеш наше момиче отсега.“

А после? После — какво?

Опи примигва често-често, вдига лакът, свива едното си рамо, сякаш се брани от удар. Пред нея стои разярена възрастна жена, лицето ѝ е позеленяло от яд, очите ѝ мятат искри. Тя хваща Опи за раменете, раздрусва я. „Ти, ти! — вика разярената жена. — Мръсница, неблагодарница — вѣн от къщата ми, ти погуби нашето дете...“

Но Опи не помръдва от мястото си, сякаш това се отнасяше съвсем не до нея... О, ней ѝ е тъй добре, толкоз е щастлива — върху устните ѝ още горят устните на Милко, само преди миг ръцете ѝ лежаха върху раменете му и неговите любими ръце я приключваха през кръста в силна прегръдка.

Но защо Милко е тъй бледен и плах? О, как трепери горкото момче...

И ето пак тази хаотична мъгла и тези дълги черни междини!

Когато Опи разкрива повторно очи, пред замрежения ѝ поглед трептят, преливат се един в друг, гаснат и припламват два образа. Тя не може да ги отличи един от друг, иска да ги раздели и не може — и страда. Душата ѝ гали погледа на две покорни, влюбени очи, усмихва ѝ се румено лице, обкръжено с венец от черни като смола къдри, но

когато протегне устни — посрещат я слюнави уста, смразява я леден поглед и право в лицето ѝ се смее друго лице — подпухнало, насечено от бръчки, със зверски, разширени скули.

О, те са, двама в едно и също лице, един в две лица. Те са вечно с нея — наяве и насън, а зад тях — касиерът Илинов и хиляди, и хиляди мъжки очи, които я следят, обнажват и мърсят, а сърцето ѝ е свито като топка и тръпне от страх и упойна притома. Опи е безсилна, Опи е робиня на тяхната воля.

— Ах, ако тя имаше силата на една ръка — една силна ръка, пред която треперят мъжете — с дълги и нервни пръсти и котешки заострени нокти — ръката на госпожа Магда, тя би издраскала лицата им, избола би очите. „Ти страдаш, мое дете, ти си нещастна, погледни какви са износени дрехите ти и повяхнало лицето — ела при мене и ние ще бъдем от днес две сестри — искаш ли?“

Опи седеше, свита върху мократа скамейка; пред очите ѝ блестяха златните кубета на „Александър Невски“, огрени от заник слънце, а ръката ѝ тръпнеше, включена в две горещи нервни ръце, и по цялата ѝ снага се разливаше сладка-сладка омая...

И Опи повярва: тя не знаеше коя е тази жена, отде иде, какво търси от нея, но — не умът — душата и сърцето ѝ подсказваха — тази е, тя е твоя сестра, вас ви свързва еднаква орис — довери ѝ се, довери ѝ се!

— Госпожа! Госпожа Магда!

— Тук съм, мое дете, какво искаш?

На края на канапето, до самата глава на Опи, е седнала госпожа Магда, тя милва с ръка косите ѝ, свежда лицето си над нейното лице, гледа я, гледа — и впива устни в устните ѝ.

— Опи, спиш ли?

— Не.

— А какво?

— Будна съм: мисля.

Мълчание.

— Ти страдаш, Опи!

Пак мълчание.

— Нали, милото ми, ти страдаш?

— Да.

— Какво ти е?

— Не знам.

— За Милко ли? Да не би да сте се скарали с него или пък се боиш от майка му, тази стара вещица — забрави я! Ти вече не си у тях и нищо не могат ти стори — чуваш ли — нищо!

— Не, госпожа, аз не се боя от майка му, и тогава не се боях — ти знаеш това.

— Но кой? Може би вуйчо ти?

Опи трепва, изглежда госпожа Магда със своя заключен поглед и немощно отпуща глава.

— Опи, вуйчо ти? Той? Да?

— Не питай, госпожа — нищо не мога да ти кажа — не знам, не мога.

— Навярно той е груб с тебе, строг е може би?

— Да.

— Говори ли ти нещо?

— Постоянно.

— Какво?

— Много. Съди ме, напада ме, спомва мама и татко.

— А ти слушай само и — мълчи.

— Че аз нищо не му казвам.

— Добре правиш — мълчи и чакай — той ще омекне. От колко дни си там?

— Четиридесет и три.

— Има време, ще свикнете — и ти, и той.

Пауза.

Госпожа Магда мълчи и мисли напрегнато, после предпазливо запитва:

— А где е снимката, Опи — при тебе ли?

— При мене, в моята стая; вуйчо ѝ сложи нова рамка, по-хубава.

Изведнъж Опи се оживява, очите ѝ добиват странен блясък, лицето ѝ пламва; тя диша дълбоко, ускорено и радостно.

— Ах, госпожа, помниш ли — аз ти казвах, нали? У дома имахме също такава снимка. Същата е — аз я помня. Мама и татко, между тях — аз, до татко — братчето ми, а върху коленете на татко и мама — двете ми сестричета. Тя изгоря с багажа ни.

Гласът на Опи секва, задавя я плач, очите ѝ овлажняват, но госпожа Магда се притичва на помощ.

— Ти беше малка тогава, нали — пита тя, — на колко години беше, Опи?

— Седем; аз бях на седем години, в първо отделение, госпожа... Помня всичко като днес. Аз носех тогава късичка червена рокля — ей толкова, до коленете, и синя копринена лентичка в косите. Имах дълги коси и мама всяка утрин ги сплиташе на дебела плитка, а накрай — синята лентичка. И знаеш ли, веднъж я изгубих, изгубих лентичката си — като се връщах от училище, разтегнала се и паднала на пътя. Едно момиче — Марийка го викахме, лелино ми момиче — видяло, че няма лентичката и ми обади — пък аз като заплаках и припнах назад да я търся — ей така е — тичам и плача, тичам и плача. И насред път срещам — знаеш ли кого? — татко. — Защо плачеш, пита ме той изплашен, а пък аз не мога да му проговоря от сълзи — искам и не мога, нещо ме души, души на гърлото... Лен... лен... лентичката си изгубих. Мълчи — дума татко, — не те е срам, толкова мома и да плачеш! Ела, ще ти купим друга. Отведе ме и ми купи нова лентичка, също като първата — синя, копринена.

— Стой! — прекъсна госпожа Магда весело разприказваната Опи и заслуша навън. По улицата профуча автомобил, спря под прозорците им и тръбата подаде трикратен знак.

Госпожа Магда скочи, провеси се на прозореца и заговори с някого долу. Опи чу откъслечни фрази: „Добре; почакайте; идем.“

После госпожа Магда се извърна бързо и завика на Опи:

— Ставай, Опи, ще идем на разходка, долу са Илинов и още някой.

Опи пребледня.

— Но, госпожа Магда, аз...

— Ти? Какво ти?

— Но, ако вуйчо...

— Нищо! Похромов няма да посмее. Обличай се!

Госпожа Магда се изправя с цял ръст пред високото огледало — стройна, гъвкава, изящна, кръвта ѝ бликва изведнъж, като на обучен ездови кон; върху устните ѝ заиграва тънка, опасна усмивка; тя се оглежда отвсякъде самодоволна; прокарва длани върху лицето си; на устните ѝ пламва по-ярък кармин и над двете ѝ очи минават две тъмни линии от багра.

След нея пред огледалото минава Опи, като нейна сянка. Тя прави същите ловки жестове върху лицето, устните и очите, оправя с привичен жест тюлената си шапка, премрежва очи, сякаш измерва някого с поглед, усмихва се.

И двете жени слизат надолу по стълбите.

... В тясната стаичка е задимено от цигари: пушат всички — брадатият господин, Опи, госпожа Магда, Илинов. Върху масата са разхвърляни в безредие прибори за ядене, празни и пълни бутилки вино, пити и недопити чаши, закуски, плодове.

Опи е простряна върху тясното легло в привичната си поза — по гръб, метнала крак върху крак, с цигара в уста, но сега погледът ѝ не е прикован о потона. Тя оглежда разсеяно голите опушени стени на стаицата, спира за миг поглед върху Илинов и госпожа Магда — седнали върху разглобеното канапе в отсрещния ъгъл. Илинов е взел в ръцете си ръката на госпожа Магда, той моли нещо, обяснява, настоява, а госпожа Магда е няма като стена. Ах, тази проклета госпожа Магда!... Но Опи не довършва мисълта си или по-право — мисълта ѝ чезне недовършена и момичето премества очи върху брадатия господин. Той седи сам пред масата, облегал лакти, подпрял с две ръце грамадната си разчорлена глава — пиян и сънен. Но погледът на Опи го свестява; господинът вдига и впива очи в момичето.

Опи я напушва смях. Наистина колко е смешен този брадат господин — грамаден като планина; широко лице, широки рамене, широки гърди — у-у широки, широки...

Опи едва поема дъх и вика през смях:

— Добро утро, господине!

Върху месестите червени устни на господина цъфва радостна усмивка:

— Добро утро, госпожица Опи, пия за дългоденствието на вашата прелест.

И той вдига и пресушава пълната си чаша.

— Наздраве! Наздраве! — Опи замахва с ръка елегантен жест и добавя: — Искам да се чукна с вас.

— Станете.

— Не, донесете тук две пълни чаши — ей тук, до мене.

Господинът скача зарадван, налива две пълни чаши и поднася на Опи.

— Седнете! — Опи се намества, сочи му място — ето тук, така — дайте чашата.

— Наздраве!

— Наздраве!

— Екс!

— Екс!

Опи допива чашата, сема я и отново се закисква.

— Защо се смеете, Опи?

— А вие защо ме гледате така?

— Как?

— Така. Боже! Какви сте смешни вие, мъжете, всички ме гледат така — всички, всички.

— Защото сте хубава, Опи!

— Аа!

— Да, защото сте прелестна, моето момиче — прелестна!

Господинът се свежда над нея безсилен; той диша тежко, дългата му черна брада достига бузата ѝ, снагата му разтърсват тръпки; едната му ръка е сложена зад главата ѝ, върху възглавницата, а другата леко помилва косите. Опи иска да отстрани ръката му, но ръката ѝ попада в неговата силна мъжка лапа — и той я задържа. Опи прави усилия да я освободи, но ръката е включена здраво чак над китката; тънките ѝ пръсти хрущят.

— Тогава да излезем вън, Опи — отвърща глухо господинът.

— Вън?

— Да, вън. На въздух ще ви мине — тук е много задимено.

— Вдигнете ме.

Господинът я грабва и изправя — почти на ръце, но Опи не може да се закрепил на краката си: завива ѝ се свят, тя полита, обляга се върху ръката на господина и се закисква.

— Боже, аз съм пияна — не мога да стоя на краката си. Госпожа Магда — вижте ме — аз съм пияна!

Госпожа Магда я гледа усмихната и тържествуваща:

— Да живее любовта, Опи! Да живее Милко!

— Не искам Милко, госпожа — не ми споменавай! И той е като другите — всички, всички...

... Няколко стъпки отвън, до стаицата, има малка дървена тераса, с дъсчена стълба до нея. Долу се простира широк двор с високи дървета, а по-нататък се открива тъмно, безбрежно поле. Някъде близо тече вода; нощта е ясна и пълнолунна.

Вън на терасата мълчаливо стоят господинът и Опи. Господинът пуши цигара и едва сподавя вълнението си; близостта на момичето гори кръвта му. Накрай той заговорва с несигурен глас:

— Опи — пита той, — защо ви наричат така?

— Как?

— Опи.

Момичето се смее весело:

— Защото ми е така името: Опи. Кали-опи.

Господинът се преструва на изненадан. Значи така — Кали-опи!

Смее се.

— А отде си ти, Калиопи?

— Аз ли? Отдалече — много далече.

— А откога живееш тук?

— Един-два-три-пет месеца — не знам. При вуйчо.

— Кой е вуйчо ти?

— Похромов, адвокатът Похромов.

Изведнъж Опи трепва изплашена. Тя впива очи в господина, гледа го мълком няколко мига и после заговорва бързо, отсечено, почти през плач:

— Слушайте, защо ме разпитвате така? Да не познавате вуйчо ми? Кажете, кажете, моля ви!

Господинът спокойно:

— Не, не го познавам.

— Ах, вие го знаете — познавате го навярно.

— Не, Опи.

— Моля ви се! — Опи приближава господина, хваща го за ръцете, почти увисва на тях. — Чуйте, ако вие познавате вуйчо ми, да му не казвате, че сме били тук, разбирате ли — нито думица! Вуйчо е

ужасен човек — той ще ме убие, ако научи, че съм идвала. О, аз знам — знам.

— Но успокой се, Опи — не го познавам, няма да му кажа. — Той привлича Опи, издига ръцете ѝ до гърдите си, милва я. Опи е притихнала, успокоена.

— Помнете, че ми обещахте!

— Нито думица, Опи.

Господинът свежда глава над нея, безсилен да удържи накупялото чувство на нежност — упоява го дъхът ѝ, плътта ѝ, той целува първен косите, после челото, очите, накрая улучва разтреперан устните ѝ...

Опи е безмълвна и покорна; тя чувствава, че по снагата ѝ се разливат сладки тръпки, мислите ѝ мигом обгръща мъгла и главата ѝ увисва безсилна. Господинът усеща, че тя лежи с цялата си тежест в ръцете му, иска да я изправи, но вижда, че краката ѝ се подкосяват. Момичето е в несъзнание. Той я взема на ръце, стои няколко мига изплашен, после я понася, напипва вратата, отваря я и вика:

— Елате, прилоша ѝ...

Те поеха момичето, пренесоха го до леглото, сложиха го. Господинът още не можеше да се успокои той трепереше цял и счете за нужно да обясни, но госпожа Магда го спря.

— Оставете, знам — с нея това се случва често.

— Как — и друг път?

— Да, тя страда от тази проклета болест; неотдавна разбунтувани хора са избили пред нея цялото ѝ семейство — майка, баща, брат — и оттогава, при силно вълнение, тя пада — и е безчувствена цели часове.

— Съвсем?

— Съвсем.

— Но да помогнем някак.

Господинът се беше почти успокоил, в очите му заигра нечист пламък и той се спусна да разкопчава момичето. От другата страна стоеше Илинов, също с помътен поглед. Но госпожа Магда се хвърли към леглото, отблъсна господина и запищя като орлица.

— Кучета, подушихте ли мърша! Махнете се! Няма да ви я дам... А ти — обърна се тя към Илинов — какво гледаш — и ти ли?

— Че какво правя аз, защо крещиш такава — обади се примирително Илинов, — стига, ще чуят вън.

— О, знам те аз, знам те — не лъжи, не се преструвай! Виж де е чантата ѝ — ето я там, донеси я да видим има ли вътре ключ.

Илинов донесе чантата на Опи, госпожа Магда я разтвори и извади ключа.

— Ето го; ще я отнесем в квартирата ѝ, ще заключим и ще хвърлим вътре ключа през прозореца на балкона.

— Докарайте близо колата — обърна се тя към господина и изкомандува на Илинов: — Вземай!

Илинов вдигна и понесе момичето навън.

... Опи чувствуваше, че се носи напред с цялото си тяло — неудържимо, лудо, вихрено. Кога и как стана това, тя не знаеше: ръцете ѝ висяха леко във въздуха, краката обтегнати, тялото хвърлено напред като стрела, а под нея се мяркаха и чезнеха дървета, сгради, хора. Но Опи все лети, лети, лети, после поема право нагоре, сякаш по някаква висока, безкрайна стълба, но краката ѝ все още не достигат стъпалата, тялото ѝ се люлее ритмично вляво и вдясно, гърдите ѝ сгряват нечии силни прегръдки. Боже, каква е смешна Опи — не разбира, че това е трамвай! Та нали тя е в трамвая и отива да се срещне с Милко; ето, пред очите ѝ се мярка жълтата сграда на събранието, паметникът, алеите на булеварда — и гърмящата кола поема стръмнината към пивната фабрика. Опи е права на предната платформа; там има много хора; тя е вкопчена отвред като в клещи от тази жива маса; притискат я, местят я напред и назад. Но Опи почти не чувства другите: зад нея има някой — един чужд мъж, — когото тя не вижда, но усеща с цялото си тяло: коляното му притиска бедрото ѝ, едната му ръка е върху рамото ѝ, а другата — огромна и месеста — е стиснала до болка нейната повесена надолу ръка. Опи иска да се помести — не може; иска да се извърне — не може: странно вцепенение е сковало цялата ѝ снага, топлината на мъжкото тяло я привлича и омайва; част от шията, ухото и бузата ѝ достига буйна черна брада; ласките на твърдите влакна я подлудяват.

Спират. Опи скача от трамвая и се хвърля напред, към реката. Тя тича с леки бързи стъпки, но при всяка крачка все по-леден ужас я

обзема: струва ѝ се, че още някой тича зад нея, настига я, зове я по име: — Опи!... Опи!... Опи!...

Господи! Та това е гласът на вуйчо ѝ: още няколко крачки и коравите му пръсти ще се впият в раменете ѝ. Опи напруга сетни сили, минава моста и завива нагоре по неравната пътека между реката и училището. Тя тича, пада и става, и пак тича, тича, а е все на едно място. Сякаш краката ѝ затъват до коленете в разтопена смола; тя ги изтръгва с нечовешки усилия; задъхва се, припада. Още малко, още крачка, още две. Накрая зад нея остава каменната ограда на училището; тя пресича широката улица, прехвърля железопътните релси и достига редута. Да, тя е горе, на редута; зад нея лежи градът и по-високо от всички сгради блестят кубетата на „Александър Невски“. Изведнъж сладостно вълнение се разлива по жилите ѝ — няколко крачки пред нея, насреща ѝ иде — Милко! И Опи се хвърля премаляла на ръцете му.

— Опи, Опи!

— Милко! Милко! Милко! — Тя не намира думи, не знае какво да му каже и като безумна повтаря името му само. Той взема ръцете ѝ, милва ги, милва косите ѝ, притиска я до сърцето си и шепне упоителни, неизказано радостни слова. Опи не чува думите му, не разбира смисъла им и все пак чувствава как от тези думи сърцето ѝ се пълни и прелива от радост.

Те са вече далече в полето; пред тях се разкрива хоризонтът; синият се изрязани върху небето планини; мяркат се бели селца, накацали по хълмовете, а те все вървят, вървят.

Милко е облечен в черен юнкерски мундир, с бял колан и бели ръкавици, а Опи е провряла ръка под лакътя му, притиска се о него, милва го с поглед, радва му се.

Но изведнъж я обзема плахо вълнение.

— Милко, де отиваме? — пита тя разтреперана.

Но Милко е спокоен.

— При ротата — отвръща той. — Ето там — погледни — иде нашата рота — днес имаме учение.

И наистина, отсреща се задава цяла рота юнкери: те идат право срещу тях. Вместо пушки, в ръката на всекиго лъска гола сабя. Отстрани на ротата върви Милко и командува; върху раменете му блестят бели пагони с три златни звезди — също като на баща му.

Когато ротата стигна до тях, всички замахват пред лицата си със сабите, поздравяват, покланят се, отминават; голите саби блясват на слънцето — и чезнат — чезне всичко.

Опи е сама; по тялото ѝ се разливат нервни тръпки, упоява я сладна притома; тя иска да се помести, но нечия ръка я е стиснала здраво над лакътя, държи я и не я пуца. Опи се извъръца и вижда — вуйчо ѝ, адвокатът Похромов.

Но Опи не се изплашва, тя не се учудва дори — тъпо безразличие прелива сърцето ѝ. Похромов простира напред ръка и сочи: „Ето там — разбираш ли?“ После той вдига ръцете ѝ, притиска ги до гърдите си, отмята надире главата ѝ, целува косите, очите ѝ — накрая улучва разтреперан устните.

Момичето се люшва като пияно, задъхва се и пада върху ръцете му...

... Целия ден Опи мина в кантората на вуйчо си, седнала зад ниска орехова масичка, приведена над пишещата машина. Тя преписваше на дълги-дълги листове безкрайни договори, жалби и заявления. Китките на ръцете ѝ тръпнеха, пръстите ѝ отмаляваха като вдървени, а тя все пишеше, пишеше.

В дълбочината на стаята, до един от ъглите беше сложено грамадно бюро, а върху него — телефонен апарат, купища от закони, книги. Там седеше Похромов — изпращаше и приемаше посетители.

От време на време той ставаше от мястото си, разхождаше се надлъж по стаята — замислен, винаги е цигара в уста — и мълчеше или пък хокаше Опи. Някоя дребна грешка в преписването, един ненавременен отговор стигаха, за да затреперят устните му и да се нахвърли с мръсни ругатни върху момичето. Опи мълчеше и преглъщаше сълзите си, а после в ушите ѝ по цели дни звучаха думите му.

„— Ти си невъзпитана... ти си расла на улицата... за тебе никой не се е грижил... не мисли, че това ще продължава така!“

Този ден Похромов мълчеше от утринта. Той ставаше, кръстосваше мълком стаята, мятеше ядовити погледи към момичето и сядаше пак. Опи не смееше да го погледне, но тя го чувствуваше цял — и душата ѝ се тресеше от погнуса. Противно ѝ беше всичко у него

— мършавото му кокалесто тяло, кривите му крака, широките рамене и особено лицето — безцветно, болезнено жълто, набръчкано като лимон. Зелените му очи я пронизваха, върху ядно сбраните му устни винаги стоеше ругатня; когато се обърнеше гърбом, плешивата му глава и раменете съединяваха три дълбоки гънки — вместо шия.

Опи бе готова да предпочете грубостите от миналите дни пред мълчанието му днес — това зловещо мълчание, което я правеше да тръпне като лист. В ума ѝ се преплитаха смътни картини — от миналото, от вчера, от снощи, когато поискаше да ги свърже и уясни, мислите ѝ се губеха и в душата ѝ оставаше само съзнанието за няколко страшни мига, в които — неясно и за самата нея — бог знае как — се вплиташе и той.

Идваха хора и си отиваха. При всеки разговор тя следеше думите му и зад всяка от тях търсеше скрития и коварен смисъл. Тя знаеше, че той таи нещо в ума си и чака мига, когато с жестоко злорадство ще я рани право в сърцето.

И този миг удари.

При него седеше възрастна дама в дълбок траур — напудрена и начервена. Дамата говореше — оплакваше се от някого. Те шепнаха, кроиха, решаваха; след час Опи получи черновката. Караха се две жени — майка и дъщеря, дяляха наследство. Опи затрака на машината — почти като автомат, но вниманието ѝ беше там, отгатък. Тя долавяше отделни изрази, отделни думи, твърде прости наглед, които пълнеха душата ѝ с лоши предчувствия.

Но ето че Похромов става, става и дамата. Той заобикаля бюрото, излиза няколко крачки напред и все говори, говори:

— Елате — аз ще ви обясня.

Дамата кима с глава и го следва.

Похромов прави още няколко крачки и пак говори, говори:

— Елате — аз ще ви обясня.

Дамата пак кима с глава и отново го следва.

Те са вече близо, съвсем близо до Опи. Момичето слуша разговора им, слуша думите на Похромов и чувствава, че всяка от тях удря като оловена топка в душата ѝ. Той е застанал встрани, почти гърбом, но Опи знаеше коварните му похвати. О, той стоеше така, за да я следи по-удобно — и всяка от думите му целеше нея — само нея...

— Младите поколения? — вика Похромов и гърдите му раздрусва сух, прехрипнал смях. — А, младите поколения! Погледнете ги само как растат те, как се възпитават, в какво минават дните им...

Пръстите на Опи треперят, тя удря все по-силно клавишите, иска да не слуша; ако можеше, би затъкнала ушите си, а Похромов продължава със сатанинска усмивка на устните:

— Идете в театрите, в кинематографите, в градините — погледнете какво се върши там — на сцената и в залите, или спрете се — (ето сега, сега той ще хвърли страшната дума!) — спрете се пред трамваите...

Изведнъж Похромов се извърща и впива поглед в Опи:

— Привършваш ли, Опи?

Опи е бледна като смъртник; тя трепери цяла, гласът ѝ се е схванал.

— Сега, сега, вуйчо — още няколко реда...

— Да, спрете се, госпожо, пред трамваите и вижте в тази вечна навалица — кои са там: гимназистки, гимназисти, студентки, работнички и всевъзможни още безделници... И защо, мислите, се качват там? За удобство? За да пестят време? Не, не за това — а така — (Похромов е забравен в яда си и почти достига бедрото на дамата, която отстъпва сконфузено), — така, за да се притискат един о друг, да ловят ръцете си прикрито и да си шепнат на ухото мръсни думи... Ето, разбрахте ли?

Той се извърща повторно и бързо приближава Опи; момичето е почти в безсъзнание: то присяга, подава му с разтреперана ръка няколко изписани листа и едва разбира думите му.

— Излез! — шепти той. — Махни се! Да те не видят очите ми.

Опи се вдигна от мястото си, откача дрехата си, нагоди шапката, но тя вършеше това съвсем несъзнателно, почти като насън; и бог знае защо, в ума ѝ се беше втълпило само едно ясно и определено впечатление — че навън свечеряваше и по покривите на сградите падаха полегати лъчи.

... Свечеряваше се и по покривите на сградите падаха полегати лъчи, а Опи тичаше като подгонена из шумната улица. Тя не виждаше, не узнаваше нищо и никого; блъскаше се о минавачите, закачи дрехите

си във витрините, кръстосваше ту вляво, ту вдясно по страничните и все пак — странно! — струваше ѝ се, че всички я гледат — гледат нея! Особено мъжете — със своите дръзки, нахални погледи. Те заничаха под шапката ѝ, взираха се в очите ѝ с нагли усмивки на уста; събличаха я с поглед и тя сякаш чувствуваше как техните студени, треперещи от страст пръсти опипват обнаженото ѝ тяло.

Опи беше в гостилницата, излезе оттам, среща се с някого — не, с неколцина, говори с тях, разпитаха я, уговаряха нещо, но кои бяха те, какво говориха — не помнеше. Може би Милко, госпожа Магда, Илинов или — вуйчо ѝ... Всички се сливаха в едно, разделяха се, чезнеха...

Най-после Опи беше пак у дома, в своята малка стаица. Опи живееше в малка, но светла и удобна стаичка, високо на четвъртия етаж, дето беше и писалището на вуйчо ѝ. Двете стаи бяха съседни; между тях, в стената, имаше заключена врата, която никога не се отваряше. Отвъд, в писалището, до тази врата беше поставена ореховата масичка на Опи с пишещата машина.

В стаята ѝ, освен широкия креват, имаше още: маса, хубаво канапе, няколко стола, стъклен шкаф с чаши за коняк, за ликьор и шампанско; прибори за чай и кафе, умивалник, огледало.

Всичко това беше набавил вуйчо ѝ — той не се скъпеше в нищо за нея.

Върху голите стени висяха, поставени в скъпи рамки, само две картини — две лоши репродукции от „Отело“, достояние на всички бръснарници: Отело разказва подвизите си в дома на Дездемона и — смъртта на Дездемона.

В отсрещния ъгъл стоеше иконостас с винаги запалено кандило и под него — в черна рамка — семейната снимка на Опи.

Опи не помнеше колко време е минало, откакто влезе в стаята си — минута, час, ден. Тя лежеше върху канапето с подложени под главата ръце, местеше разсеяно поглед от предмет на предмет и накрая впи очи в две картини. Но напразно се опитваше да сбере мислите си, да си припомни нещо, нещо твърде важно, което се беше случило или трябваше да стане.

Погледът ѝ несъзнателно мина по потона, плъзна се надолу по вратата и спря върху пода. Ах, да — там — там — ключа... Опи си припомни, че върху пода, между прозореца и вратата, лежеше ключът

от нейната стая, и тутакси след това видя още нещо — едно малко розово пликче... Пликчето беше до самата врата: ах, да — писмото на Милко... Милият, миличкият! Навярно той беше идвал през деня или късно вечерта и — както винаги — втикнул пликчето между прага и вратата.

Сърцето ѝ се сви и заудря, премаляло от смесено чувство на радост и безмерна мъка. И пак тази смътна мисъл, че чака някого, че някой трябваше да дойде. Кой? Кой?

Тя скочи, седна върху канапето, вслуша се навън — никой...

Или може би иде, навярно сега е вече на улицата, приближава... Тя стана съвсем, затича се през стаята, отвори вратата на балкона и излезе вън. Мръкнало беше, над града трептеше бялото сияние на електричеството. Опи приближи до железните перила, провеси се и погледна надолу — у-у, колко е високо — почти ѝ се зави свят. Долу, по двата страничника, едва се виждаше човешкият мравуняк; тя не съгледа, не позна никого. Опи се изправи, озърна се наоколо и за един миг ѝ се стори, че се намира в съвсем чужд, непознат град — тя не различаваше нито една улица, нито едно здание. Ах, да — там отсреща — това трябва да е „Юнион-палас“ — втори, трети, четвърти етаж, а върху покрива, от самия покрив я гледаше кръгло светло око — навярно и там живееше някой — на тези височини... Кой ли е той, какво ли прави там сега — в тази дупка?

Унесена в мисли, Опи искаше да се съвземе и не можеше — стори ѝ се, че чукат някъде, но де — долу, вътре, вън? Боже, на вратата!... Тя се затича и отвори; пред нея стоеше Илинов.

— Ах, вие ли сте?!

— Аз, Опи. А ти сама ли си? Не е ли тук Магда?

— Не, няма я. Нея ли търсите?

— Да — не — впрочем... А тя няма ли да дойде?

— Ще идва — не, не — не знам...

Опи наистина не знаеше: тя не помнеше среща ли тази вечер госпожа Магда, говориха ли нещо, обеща ли ѝ нещо или всичко е било друг път — някога.

— Но елате, влезте, господин Илинов, защо не влезете?

Влизат. Опи сяда на края на канапето, а Илинов обхожда масата и полека се слага върху съседния стол. Пауза. Илинов все още държи

шапката си в ръце, после я хвърля на масата, става, сяда на канапето до Опи и я гледа с твърд поглед.

— Опи, защо не ми казвате истината?

Опи го гледа учудено.

— Ще идва ли тук Магда?

— Но нали ви казах — не знам.

— Как не знаеш — не си ли я срещала тази вечер?

— Не помня.

— Не помниш?!

— Да, казах ви. — В гласа на Опи звучат сълзи; Илинов я гледа изненадан и трогнат.

— Какво чудно дете си ти, Опи — чудно, прелестно и нещастно: да — нещастно.

Опи мълчи.

— Опи, защо напусна нашата банка?

— Но след като се намери вуйчо — не можех повече.

— Не, не! Ти не трябваше — не трябваше да ни напускаш. И после — Магда... Остави я, тя е лоша, зла жена!

— Господин Илинов, защо говорите така — нали вие я обичате?

Илинов, със сух смях:

— Да, да — обичам я, любя я!

— И тя също ви обича.

Илинов взема ръцете на Опи, с ирония:

— Да? Тя ме обича?

Опи, наивно:

— Обича ви — вие знаете това.

— Кали-опи, не казвай така — не казвай! — Той все още държи ръцете ѝ. — Магда е лоша жена, проклета жена — тя отрови живота ми, тя ще ме погуби. Слушай, Опи, върни се пак в банката: напусни този човек — ела, аз ще се грижа за тебе — ще те обичам — само ти можеш да ме изтръгнеш от ръцете ѝ. Ти — ти.

— Господин Илинов! Господин Илинов! Пуснете ме.

Опи се беше смръзнала от уплаха, тя не можеше да проговори нито дума повече: пред широко отворената врата, изправена в цял ръст, стоеше госпожа Магда и ги гледаше.

— Илинов — произнесе тя спокойно, — остави момичето на мира.

Илинов скочи изплашен.

— Ах, ти ли си — едва промълви той забъркано.

— Да, аз, както виждаш.

— Дойдох да те потърся тук.

— И намери Опи, нали?

— Да, седяхме и приказвахме.

— Видях, видях, но седнете — защо стоите прави и двамата?

Тя пристъпи, хвърли ръкавиците и чантата си на масата, седна и ласкаво се обърна към Опи.

— Слушай, Опи — каза тя, — щом господин Илинов си е направил труд да ни потърси — няма где да ходим, по-добре нека тук вечеряме — ще бъде весело; иди и вземи вино — ето ти пари.

Тя присегна, разтвори чантата си и подаде пари на Опи:

— Купи и закуски и плодове.

Опи не посмя да отвърне нито дума — взе парите и бързо изскочи навън.

... След половин час Опи тичаше нагоре по стълбите, натоварена с покупки. Тя спря пред вратата и почука с крак да ѝ отворят — и двете ѝ ръце бяха заети, — но отвътре никой не се обади; не я чува навярно. Тогава момичето приближи до вратата, натисна дръжката с лакът и блъсна силно. Вратата мигом се отвори, но пред очите на Опи блесна изумителна картина: госпожа Магда стоеше права посред стаята; блузата ѝ беше разкъсана и цялото ѝ дясно рамо с дясната гръд се виждаха открити; косите ѝ висяха на дълга, плитка по плещите, а Илинов притискаше лицето си с окървавена носна кърпа: върху бузите му се червенееха три дълбоки драсканици от нокти.

— Негоднице — викаше Илинов, — помни добре: аз няма да позволя да вършиш повече тази мръсотия...

Госпожа Магда се хвърли срещу него и запищя:

— Дръзни да кажеш пред Опи само една думица — и аз ще те погубя...

Но Илинов не я остави да продължи — той я сграбчи с едната си ръка за ръката, омота косите ѝ с другата, дръпна я, повали я върху канапето и...

Опи не издържа повече: стъклата се плъзнаха от ръцете ѝ, пакетите се разпиляха и тя грохна безчувствена на пода.

... Боже, тези стълби нямат край. Опи се качваше нагоре, към стаята си — тя и Милко, двамата. Но Опи е много уморена, краката ѝ се подкосяват, ще падне. Тя се хваща за рамото на Милко, притиска се в него, взема ръцете му, гали ги. Милият! Колко е силен той, и добър, и прекрасен — прекрасен. Опи посяга, напипва в тъмнината твърдите му пагони, прокарва галено ръка по тях.

— Милко — шепне тя, — нима ти си вече офицер?

— Да — отвръща радостно Милко, — не знаеш ли — нас ни произведоха вече. — И той добави самоуверено: отсега нататък никой вече не може да ни раздели — ни мама, ни татко — ти ще бъдеш моя навеки.

Но когато спират върху площадката на втория етаж, Опи палва електрическата лампа и гледа — пред нея стои Илинов.

— Още колко етажа има догоре? — пита той.

— Два — отвръща Опи.

— Два — и там е нашата стая, нали?

Илинов я взема под ръка. Не, не под ръка: той я вдига на ръцете си, понася я като малко дете. Опи е обвила с ръце шията му, притиска глава върху гърдите му и в сърцето ѝ прелива безмерна радост от неговите думи.

— Ти си моя, моя — шепне той, — ти си моя жена. Опи; ти си моята малка, сладка, прелестна женица — няма вече вуйчо ти, няма проклетата госпожа Магда: аз разкъсах мрежите ѝ, поломих нейните остри котешки нокти и обичам тебе, само тебе...

Но ето — те са вече там, пред нейната стая. Илинов я слага на пода, бръква в джоба си и вади връзка ключове и — пред тях блесва осветената стая на Опи — лампата е запалена. Момичето се впуска напред, но спира вцепенено — вътре има някой. Ах, вуйчо ѝ!

Посред стаята, на мястото на масата беше сложен стол; там седеше Похромов — разсъблечен по долни дрехи, гологлав, бос и с лула в устата. Той ги гледа, после става, приближава бавно Илинов, хваща го с двете си ръце за раменете и крещи:

— Как смееш ти, негодник? Как си дръзнал?

Но Илинов също простира ръце и впира пръстите си в лицето му — Илинов има тънки дълги пръсти като на госпожа Магда. Той раздрусва главата на Похромов и отвърща... Но какво говори той, какво? Опи напряга слух, ала нищо не чува, не разбира... Тя вижда, че Илинов говори, че произнася страшни думи, които вледеняват кръвта ѝ — но какво? Какво? И — яростен вик оглася стаята: проочава трикратно: Вън! Вън! Вън! Кой вика? Похромов? Илинов?

Но в този миг Похромов се извърща и тръгва право към Опи; Опи отстъпва заднишком — Похромов я следва. Опи обхожда масата, размества столовете и все върви, върви, но краката ѝ се блъскат о нещо твърдо, тя се залюлява и пада ничком върху канапето. Опи е свита до стената; тя трепери цяла, брани се, но чувствава, че коравите ръце на Похромов притискат ръцете ѝ и грамадната му плешива и отвратителна глава се свежда все по-ниско над нея...

... Слънцето клонеше на залез, откъм Витоша появяваха първите хладни струи над столицата и булевардите, особено „Цар Освободител“, бързо се пълнеха от навалици. Опи вървеше сама. Тя излезе някъде зад паметника, пресече площада и потъна в мнозинството по дясната алея на булеварда. Стъпките ѝ бяха бързи и леки, тя се провираше като змия между групите. Отстъпваше ту вляво, ту вдясно и вървеше стремително напред. Тя срещна неколцина познати, поздрави ги, отмина, усмихна им се може би, но погледът на нейните продълговати тъмни очи беше все така ням и заключен. Опи не виждаше никого. Душата ѝ беше погълната всецяло само от една мисъл — да види Милко — тя трябваше да го види — трябва! — не може повече...

Опи стигна до Орлов мост, спря, поколеба се само няколко мига, пресече улицата и тръгна по левия бряг на реката, към Военното училище. Тя беше снела шапката си в ръка, притискаше я върху гърдите си и вървеше напред като подгонена. Душата ѝ вълнуваха лоши предчувствия: тя мислеше, че е закъсняла, че Милко няма да дойде, че е болен, че е сърдит. Сърдит? Не, не! В корсажа ѝ стоеше неговото последно писмо; тя го притискаше до сърцето си и чувствуваше, че по цялата ѝ снага се разливат сладостни тръпки. Милко е неин, той я обича, той е готов на всичко за нея... Тя, тя е

виновна, тя е лоша и виновна... Но ето сега — още няколко минути и тя ще бъде при него, ще го види, ще чуе гласа му... Миличък!

Сълзи на умиление изпълниха очите ѝ. Не, тя няма да бъде вече такава лоша, тя ще му признае всичко, всичко — защо не е идвала досега, какво е мислила, как е плакала по цели, по цели нощи. Тя ще му каже, че с нея се случват странни неща, о, такива лоши и странни неща, които ѝ пречат да го обича, да мисли за него, да го среща. Но тя не иска вече, не може вече без него и те ще бъдат пак щастливи както някога...

Опи беше изминала половината път; тя мислеше, радваше се и тръпнеше, а погледът ѝ несъзнателно беше прикован някъде встрани. Опи гледаше една къща. Ах, да — къщата на Милко. Един, два, три етажа. Ето там нейната стаица на първия етаж, ето и голямата клонеста вишна над прозореца ѝ, по която се покачваше Милко. И тя беше там, в дома му, можеше да го вижда всеки ден, обядваха и вечеряха заедно. Боже, какво щастливо време беше и как отдавна — отдавна — кога? Кога беше то?

Опи отпрати очи напред, спря се и остана вцепенена на улицата: иззад съседния ъгъл изскочи една жена и преди да се опомни, тя стоеше на пет крачки пред нея — майката на Милко!

В първия миг Опи помисли да се върне, да бяга, да крещи за помощ, и на нея наистина ѝ се струваше, че прави и едното, и другото, но в същност тя стоеше все още там, на мястото си — бледна и разтреперана.

Жената приближи — погледът ѝ беше яростен, устните бели от яд, — тя се хвърли към момичето, закрещя, задърпа го и върху лицето му се посипаха удари — един, два, три...

Опи стоеше като вкаменена: не чувствуваше нищо, не разбираше нищо. Тя видя, че наоколо се стичат хора, отнякъде изскочи стражар, един възрастен господин приближи и заговори, но какво — ругаше ли, бранеше ли я — тя не чу, не отгатна.

... А розовите пликчета на Милко продължаваха да идват — непрестанно, всеки ден. Първо писмо:

Опи, аз те обичам, аз мисля денем и нощем за тебе;
ти си моята радост, мое щастие, моя царица и богиня.
Чакам те, ела!

Второ писмо:

Опи, защо не идваш? Три дни вече прекарвам горе,
на нашия ъгъл; гледам, чакам те и страдам, а тебе все те
няма. Какво значи това? Боиш ли се, болна ли си или се е
случило нещо по-страшно с тебе. Отговори! Заклевам те —
Ела! Ела!

Трето писмо:

Ти си жестока, ти си безсърдечна, ти искаш да ме
мъчиш и да се опиваш от моите страдания, защото знаеш,
че те любя безумно... Ела! Ела! Ела!

Опи получаваше писмата, четеше ги, целуваше ги, обливаше ги
със сълзи, ала не смееше да срещне Милко. Тя беше станала още по-
заклучена в себе си, мълчалива и плаха; Опи живееше под вечния
страх, че я грози тежко нещастие. Когато ходеше по улиците, се
оглеждаше гузно и все и се струваше, че някой я следи по стъпките. В
погледа на всеки мъж виждаше вуйчо си, във всяка военна униформа
— бащата на Милко, във всяка жена — майка му... Не смееше да
излезе никъде: ходеше на обяд и вечер само до гостилницата или при
госпожа Магда, която напразно се опитваше да узнае какво ѝ е, и —
дома.

Една събота следобед Опи се връщаше от гостилницата; тя
пресече площада на центъра и тъкмо когато да стъпи на своята улица,
видя насреща си група юнкери — с тях беше и Милко. Момичето се
изплаши, спря се, повърна се почти несъзнателно и забърза нагоре. Тя
не беше в състояние да събере мислите си и само повтаряше като

побъркана едни и същи думи: „Боже, какво ще стане сега... какво ще стане сега...“ Тя видя, че Милко я забеляза, знаеше, че той ще я проследи, чувствуваше стъпките му зад себе си, усещаше надвесена високата му фигура.

— Опи! Опи!

Опи се спря, загледа го плахо; отначало лицето ѝ беше бледо като платно, после го заля гъста руменина — тя чувствуваше как бузите, ушите и шията ѝ горят като жар. Милко също беше цял червен. Няколко мига те не можаха да проговорят, вървяха мълком напосоки по улицата, блъскаха се о минавачите. Така те стигнаха до площада и поеха към двореца; бяха вече съвсем сами.

— Получи ли писмата ми, Опи?

— Да.

— Всичките?

— Всичките.

— А защо не дойде? Защо не отговори поне, Опи?

Но Опи мълчеше; тя мълчеше или отговаряше уклончиво на всичките му въпроси. И как би могла да му отвръща тя ясно и определено, когато в самата нея всичко се сливаше в един безкраен хаос и тя не знаеше де свършва сънят и отде начева действителността! Далеч от него — тя го обичаше, радваше му се, чакаше срещите му, но видеше ли го — сърцето ѝ изведнъж се заключваше, обладаваха я непонятни вълнения; тя не смееше да срещне погледа му... Някакви спомени — твърде неясни, но мъчителни — горяха душата ѝ. Струваше ѝ се, че зад всеки ъгъл ги дебнеше безмълвната сянка на един човек — нисък, с широки плещи, облечен в късо сиво палто и с твърда шапка на главата — коварната сянка на вуйчо ѝ.

Те бяха дошли до площада срещу църквата. Там Опи спря и рече отведнъж: „Милко, не мога да дойда по-нататък с тебе — отивам си.“ И тръгна, без да го погледне, без да му подаде ръка. Момъкът остана на мястото си и гледаше след нея смаян. Опи пристъпи няколко крачки, извади кърпичката си и притисна очи с нея — сълзи обливаха лицето ѝ.

До вечерта тя работи в писалището на вуйчо си, излезе, ходи в гостилницата, върна се, но работеше и се движеше като сянка. В душата ѝ се сменяха непрекъснато ту остра скръб, ту отчаяние, ту страх — безмерен, безразсъден страх, който я мъчеше до полудяване.

От гостилницата Опи се видя с госпожа Магда. Тя мина покрай магазина ѝ, без да го забележи, но госпожа Магда я съгледа и повика. Тя я отведе настрани и запита тихо, но с вълнение:

— Опи, среща ли днес Милко?

Опи изтръпна:

— Да.

— Какво говорихте?

— Нищо — промълви Опи и загледа настрани; очите ѝ бяха се налели със сълзи.

— Какво говорихте, Опи? — повтори госпожа Магда и продължи: — Видях го тази вечер, срещнах го на улицата, но той не ме забеляза; спрях го — гледа ме, а сякаш не ме познава — очите му блуждаят като на побъркан — какво се е случило? Кажй?

— Де го срещна? — едва попита момичето.

— Тук. Идеше откъм вас.

— Боже — той ме е търсил... — Душата ѝ пронизаха лоши предчувствия: тя се откъсна от ръцете на госпожа Магда и припна навън.

Опи изтича на един дъх високите стълби, отключи вратата — така и очакваше: на прага лежеше малко розово пликче. Тя го вдигна изтръпнала, разкъса го с треперещи пръсти и зачете. Но буквите подскачаха пред очите ѝ, погледа ѝ засенваше мъгла и тя четеше, но не проумяваше нищо — нищо. Какво пишеше Милко? За какво ѝ говори? Защо я ругае?

Ти си долно, паднало и развратно момиче — пишеше той, — не лъжи! Не отричай, не можеш ме измами повече: зная те каква си била ти — и сега, и винаги — винаги...

От всички ругатни, поместени в четирите ситно изписани страници, Опи разбра само едно: че днес, след раздялата им, Милко е срещнал някакъв свой другар, който ги видял наедно; че другарят му бил братовчед на Илинов и че знаел за нея ужасни неща, които му бил разказал сам Илинов.

Опи смачка писмото, хвърли го на пода, сгази го с крака, но след миг го вдигна пак, оправи го грижливо и падна върху него по очи на

канапето, душена от плач.

Наклеветена, опозорена, обругана!

Не, тя няма да остави така — няма! Тя ще се срещне с Милко още днес, този час, сега. Тя ще му каже, ще обясни всичко — после...

Опи скочи, сложи бързо шапката си и полетя навън. Тя не видя кога измина шумните улици, площадите и кварталите. Стори ѝ се, че за един миг се намери пред портата на тяхната къща — чак сега разбра безразсъдността на решението си. Не, тя трябва да бяга, да бяга оттук! Момичето слезе на долния ъгъл, спря се и загледа назад. Чудно — всичките прозорци на Милковата къща бяха осветени, сякаш днес у тях имаше някакъв голям празник; пред портата стоеше файтон; от двора излязоха хора; отминаха; дойдоха други, а Опи стоеше все там, на ъгъла — гледаше като замаяна и преглъщаше сълзите си.

Нощта мина зле, пробуди се рано и първата ѝ мисъл беше да потърси госпожа Магда; може би тя ще ѝ каже нещо, ще я подкрепи и утеши. Госпожа Магда живееше в началото на същата улица. Опи слезе долу и припна нататък. Слънцето беше огряло вече, но градът още спеше в празничното утро. По улицата се мяркаха редки минавачи, насреща ѝ тичаха групи вестникарчета и предлагаха своите пресни новини, но Опи не ги чуваше. Само за миг тя спря, потръпнала от нещо, което сякаш мина покрай нея, парна сърцето ѝ и отлетя, но какво, какво беше то? Тя не чу, не разбра. Пред магазина на госпожа Магда Опи спря още веднъж, озърна се плахо и изтича по стълбите. Качи се. Позвъни. Отвори ѝ момичето.

— Будна ли е госпожата, Минке?

— Будна, госпожице — лежи, чете вестник. — Но преди Опи да тръгне към спалнята, вратата се отвори, госпожа Магда изтича и включи в прегръдките си Опи. Очите ѝ бяха червени от плач.

— Опи, няма ти знаеш вече, бедното ми? — изстена тя и повлече момичето навътре. Опи я следваше покорна и смазана от тежки предчувствия.

— Нищо не знам, госпожа. Какво има? Какво е станало? — едва попита тя разтреперана.

— Милко, Опи — Милко изгубихме — няма го вече...

Опи изписка и падна премаляла върху леглото.

Наистина още през вечерта на миналия ден момчето беше се застреляло у дома си. На масата му намериха нахвърлена набързо къса

сантиментална записка:

Не вярвам вече в жената; не намирам смисъл в живота; не искам да живея повече.

Госпожа Магда се спусна да свестява Опи, като сама плачеше ведно с нея и говореше думи — почти несвързани, които Опи нито чуваше, нито разбираше.

— Мълчи, милото ми, стига, успокой се! — редеше тя, взела главата ѝ върху гърдите си. — Опи, не плачи, ще мине, ще забравиш. Аз няма да те оставя вече, ще изкупя вината си пред тебе. Слушай, ти ще напуснеш Похромов — още днеска, сега. Иди, прибери нещата си и хвърли в лицето му онази мръсна снимка. Разбираш ли? Стъпчи я, сгази я и я хвърли в лицето му. Той е негодяй, негодяй.

Но Опи нито чуваше, нито разбираше думите ѝ. Тя скочи, изтръгна се из ръцете ѝ и полетя навън като безумна.

... От целия този страшен ден Опи не помнеше почти нищо. В ума ѝ се преплитаха разкъсани и смътни картини — без ред, почти без смисъл, невероятни и страшни.

Тя помнеше, че стоя дълго, предълго в черквичката при гробищата; там влизаха и излизаха жени — стари жени от простолюдието — дрипави и жалки. Погребваха някого — един старец с въсъчно лице и смешно щръкнала нечиста брада — навярно някой бездомник; покрай него стояха само неколцина чужди хора и шепнеха равнодушно помежду си.

В църквата горяха свещи, димеше тамян и по олтара, по стените и по колоните висяха много-много венци от изкуствени металически цветя, с дълги, провесени прашни ленти.

На Опи ѝ беше лошо, виеше ѝ се свят, задушаваше се, но тя стоеше и чакаше търпеливо. Накрай по пътя се зададе мнозинство: скъпа колесница, хора, войници. Бедняците се затекоха към вратата да гледат. Опи също погледна, прикрита зад другите. И тя видя отрупания с живи цветя мъртвец — висок, във военни дрехи, с червена раздвоена брада. Но къде, кога по-рано тя беше виждала този висок човек и това

мълчаливо каменно лице? Ах, там — а пред него лежаха петте трупа на близките й...

Опи закри очи, отдръпна се, зарида.

— Боже, защо тъй дълго се бавят тези хора? — Опи стоеше надалеч, прикрита зад високите кръстове на гробовете, и чакаше да се махнат работниците. Всички си отидоха. При гроба останаха само двамата гробари, които грижливо изравняваха пресния гроб. Но ето че те спряха, забодоха лопатите си в мократа пръст, свиха цигари и спокойно се отдалечиха — те бяха свършили жестоката си работа.

Притъмняваше, на небето се трупаха тежки облаци и сякаш притискаха земята. Опи се връщаше съвсем самичка към града — тъмен, неприветлив, — а по лицето й течеха сълзи. Тя ги бършеше с измокрената си вече кърпичка; избираше по-сухи места, бършеше и плачеше...

... Но, слава богу, свърши се вече страшният сън. О, този тежък и противен сън! Опи е пак щастлива, по снагата й минават тръпки на тихо успокоение и радост. Тя е в дома си, в тяхната бяла двуетажна къщица. Навън е горещ летен ден, прозорците са отворени, на двора ечи смехът на двете и по-малки сестричета, а тя е горе, в стаицата си. При нея е майка й — помага й да се облече. Днес сне абитуриентския си костюм и за първи път слага моминска дреха. Тя е припряна, бърза да не закъснее — в училището директорът е почнал може би да раздава вече дипломите.

Но ето че навън дървените стълби заскърцват. Опи се навежда от прозореца и гледа.

— Татко иде, мамо.

— Нека дойде — отвръща майка й, — да те види каква си мома станала.

Някой спира пред вратата и чука.

— Боже, той пък какъв е — чуди се майка й, — защо не влезе, ами седнал да чука.

— Елез, влез, татко! — Опи се затичва, отваря вратата, но отстъпва мигом — пред нея стоеше не бащата, а вуйчо й. Той беше облечен в изцапана войнишка куртка без пагони, обут във войнишки ботуши с войнишка шапка без кокарда.

Похромов пристъпва бавно, отива право към майка й, спира се и сочи с ръка Опи:

— Тя ще бъде моя жена! — казва той.

Думите му падат като гръм; майка ѝ изписква и се хвърля да я прикрие, от съседната стая изскача брат ѝ и хваща Похромов, но Похромов го отблъсква и той пада, облян в кръв... Но не — това не е брат ѝ, а Милко — Опи се впуска да му помогне, но Похромов я пресреща, грабва я и я понася навън. Опи иска да се изтръгне от него; тя простира ръце, вчепква пръсти в нечистата му брада, дере лицето му с остриите си нокти и — отваря очи.

Не, Опи не спеше вече, тя беше будна в стаята си, а при нея, в леглото ѝ, седеше разсъблеченият Похромов. Опи нададе остър писък, изплъзна се от ръцете му и скочи долу. Едва сега тя забеляза, че съседната врата — между нейната стая и писалището на Похромов — беше отворена цяла и откъд — масичката ѝ с пишещата машина, отместена наред стаята.

Похромов говореше нещо; той стана от леглото и опита да приближи Опи, но ужасеното момиче се хвърли към вратата на балкона, отвори я бързо и изскочи вън. Похромов спря отчаян на вратата: „Влез!“ — заповяда ѝ той грубо, като навярно още се надяваше на своята власт над нея, но момичето не мръдна от мястото си. Тогава Похромов отдръпна бързо вратата и опита с един скок да я улови и вмъкне вътре, но преди да я достигне, върху ниските каменни перила на балкона се праметна бяла сянка и изчезна в мрака. След миг долу се чу тежък и зловещ удар от падащо тяло.

... Няколко дни след всичко това градът осъмна пред нов скандал. Касиерът на една известна столична банка, някой си Илинов, увлечен от някаква лека жена, беше злоупотребил грамадна сума и накрая сам се беше предал на властта. Във връзка с това бяха арестувани и самата жена, и адвокатът Похромов. Мълвата говореше, че те и тримата били замесени в нечистата история около самоубийството на Похромовата писарка.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.